N:o 3.

Ank. till Riksd. kansli den 8 februari kl. 4 e. m.

Utlåtande, angående regleringen af utgifterna under riksstatens andra hufvudtitel, innefattande anslagen till justitiedepartementet.

(1:a U. A.)

Ordinarie anslag.

Svea och Göta hofrätter med derunder lydande justitiestater.

Angående indragning af vissa till nämndemän i Kopparbergs län och Bohuslän nu utgående anslag. [1, 2, 3.]

1:o. I propositionen angående statsverkets tillstånd och behof den 15 januari 1895 har Kongl. Maj:t i punkt 1:o under andra hufvudtiteln föreslagit Riksdagen att besluta, att den nämndemännen inom vissa delar af Kopparbergs län tillkommande ersättning för extra grufvedrängshjelpens upphörande och för indragna räntor samt den nämndemännen i Bohuslän jemlikt kongl. brefvet den 1 april 1789 tillkommande lön af kronan skulle upphöra; dock att nuvarande innehafvare af dessa ersättnings- och lönebelopp blefve under nu löpande tjenstetid vid sin rätt bibehållne.

Kongl. Maj:t har vidare i punkten 2:o under nionde hufvudtiteln föreslagit, att — i händelse af bifall till Kongl. Maj:ts nyssberörda framställning — nämnda ersättnings- och lönebelopp måtte anvisas att till nuvarande innehafvarne af nämndemansbefattningarne utgå från allmänna indragningsstaten och för sådant ändamål å denna stat uppföras ett årligt anslag af 375 kronor.

I detta ämne har Kongl. Maj:t slutligen i punkterna 2:o och 3:o under andra hufvudtiteln föreslagit Riksdagen att, i händelse af bifall till Kongl. Maj:ts under punkt 1:o under andra hufvudtiteln gjorda framställning och under förutsättning att nämnda ersättnings- och lönebelopp blefve anvisade att till nuvarande innehafvarne af nämndemansbefattningarne utgå från allmänna indragningsstaten, minska anslaget till Svea hofrätt med derunder lydande justitiestat med 167 kronor samt anslaget till Göta hofrätt med derunder lydande justitiestat med 208 kronor.

Utskottet, som icke haft något att emot Kongl. Maj:ts förevarande framställningar erinra, får, under hänvisning till det statsverkspropositionen bilagda statsrådsprotokollet öfver justitiedepartementsärenden den 14 januari 1895 (sid. 2—6), hemställa:

a) att Riksdagen må besluta, att den nämndemännen inom vissa delar af Kopparbergs län tillkommande ersättning för extra grufvedrängshjelpens upphörande och för indragna räntor samt den nämndemännen i Bohuslän jemlikt kongl. brefvet den 1 april 1789 tillkommande lön af kronan skola upphöra; dock att nuvarande innehafvare af dessa ersättnings- och lönebelopp varda under nu löpande tjenstetid vid sin rätt bibehållne;

b) att, under vilkor af bifall till mom. a), nämnda ersättnings- och lönebelopp må anvisas att till nuvarande innehafvarne af nämndemansbefattningarna utgå från allmänna indragningsstaten och för sådant ändamål å denna stat uppföras ett årligt anslag af 375 kronor; samt

c) att, under förutsättning af bifall till mom. a) och b), anslaget till Svea hofrätt med derunder lydande justitiestat samt anslaget till Göta hofrätt med derunder lydande justitiestat må minskas, det förra med 167 kronor och det senare med 208 kronor.

Angående öfverföring af vissa löne- och ersättningsbelopp från anslaget till Svea hofrätt m. m. till anslaget till Göta hofrätt m. m.
[4, 5.]

2:o. Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att, i händelse af bifall till Kongl. Maj:ts särskildt aflåtna proposition (n:o 3) af den 31 december 1894 om Vermlands och Gotlands läns skiljande från Svea hofrätts och förläggande under Göta hofrätts domvärjo, minska anslaget till Svea hofrätt med derunder lydande justitiestat med 58,894 kronor, men deremot öka anslaget till Göta hofrätt med derunder lydande justitiestat med samma belopp 58,894 kronor.

Sedan Riksdagen fattat beslut med anledning af förenämnda, till lagutskottet remitterade proposition om Vermlands och Gotlands läns skiljande från Svea hofrätts och förläggande under Göta hofrätts domvärjo, kommer statsutskottet att afgifva utlåtande angående ifrågavarande framställning samt föreslå, med hvilka belopp omförmälda två anslag skola i riksstaten för år 1896 uppföras; hvilket utskottet härmed skolat för Riksdagen

anmäla.

Fångvården.

Angående minskning af bestämda anslaget till fångars vård och underhåll m. m. [6, 7.]

3:o. Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen

att minska bestämda anslaget till fångars vård och underhåll med belopp motsvarande de å detta anslag nu anvisade löneförmåner till direktör, predikant och bevakningsbefälhafvare vid förra kronoarbetsstationen å Tjurkö samt till bevakningsbefälhafvare vid förra kronoarbetsstationen å Borghamn, tillhopa 9,200 kronor; och

att, i händelse den af Kongl. Maj:t under nionde hufvudtiteln gjorda framställningen om pension å allmänna indragningsstaten åt kamreraren vid förra kronoarbetsstationen å Tjurkö Theodor Grahl bifölles, minska bestämda anslaget till fångars vård och underhåll ytterligare med belopp motsvarande å detta anslag nu anvisade löneförmåner till kamreraren vid nämnda station eller 1,500 kronor.

Vid bifall till dessa framställningar skulle bestämda anslaget till fångars vård och underhåll komma att minskas med tillhopa 10,700 kronor.

I punkten 3:o under nionde hufvudtiteln har Kongl. Maj:t föreslagit, att åt kamreraren Grahl måtte å allmänna indragningsstaten uppföras en årlig pension af 1,200 kronor att under hans återstående lifstid utgå från och med månaden näst efter den, i hvilken afsked ur fångvårdens tjenst blefve honom beviljadt.

Beträffande den föreslagna minskningen i det bestämda anslaget till fångars vård och underhåll meddelas i statsrådsprotokollet (sid. 8), att jemlikt Kongl. Maj:ts beslut den 30 mars sistlidet år det förutvarande centralfängelset i Karlskrona med utgången af juli månad samma år upphört att användas som straffängelse och förändrats till en central tvångsarbetsanstalt, afsedd att mottaga de tvångsarbetsfångar, hvilka dittills förvarats vid kronoarbetsstationerna å Tjurkö och Borghamn, och att i sammanhang dermed nämnda två kronoarbetsstationer indragits.

Genom dessa åtgärder hade uppkommit en besparing i fångvårdsutgifterna, hvilken af fångvårdsstyrelsen beräknats uppgå till 75,000 kro-

nor årligen, hvaraf emellertid under den första tiden någon del behöfde tagas i anspråk för pensionering af befattningshafvande.

Utaf nämnda besparing belöpte å *bestämda anslaget till fångars vård och underhåll* ett belopp af 10,700 kronor, motsvarande de å detta anslag anvisade aflöningar till följande tjenstemän, nemligen:

vid stationen å Tjurkö

till 1 direktör, lön och arfvode	3,500
» » kamrerare d:o d:o	1,500
» » predikant, arfvode	1,200
» » bevakningsbefälhafvare, lön och arfvode	2,000

och vid stationen å Borghamn

till 1 bevakningsbefälhafvare, lön och arfvode	2,500
summa kronor	10,700.

Utaf dessa befattningar uppehölles vid stationernas indragning direktörs- och predikantsbefattningarna vid Tjurkö samt bevakningsbefälhafvarebefattningarna vid begge stationerna på förordnanden, hvadan de för sagde tjenster i stat uppförde aflöningar, tillsammans 9,200 kronor, hade med indragningen upphört att utgå och kunde från anslaget uteslutas.

Hvad deremot vidkommer innehafvaren af den genom indragning af kronoarbetsstationen å Tjurkö obehöfliga kamreraretjensten derstädes Theodor Grahl, inhemtas af statsrådsprotokollet (sid. 9—12), bland annat,

att Grahl, som vore född den 15 april 1825, den 11 oktober 1878 erhållit fångvårdsstyrelsens konstitutorial å tjensten, med hvilken vore förenad lön af 1,200 kronor och arfvode af 300 kronor äfvensom förmån af fri bostad och vedbrand;

att Grahl, som icke vore skyldig att vid viss lefnads- och tjensteålder från tjensten afgå, enligt fångvårdsstyrelsens åsigt vore berättigad att fortfarande från de till kronoarbetsstationen å Tjurkö anslagna medel erhålla aflöning och vid sin höga ålder icke lämpligen kunde förflyttas till annan tjenst vid fångvården;

att Grahl, som sedan den 8 september 1891 åtnjutit tjenstledighet till en början för vårdande af enskilda angelägenheter och sedermera på grund af sjukdom, för närvarande uppbure en aflöning af 2,300 kronor, deraf 800 kronor i ersättning för mistad bostad och vedbrand;

att fångvårdsstyrelsen gjort framställning om uppförande åt Grahl å allmänna indragningsstaten af pension till belopp af 2,300 kronor årligen; samt

att statskontoret hemstält, att pensionen måtte utgå med allenast ett den fasta lönen motsvarande belopp af 1,200 kronor.

Kongl. Maj:ts förevarande framställningar har utskottet ansett lämpligen böra i ett sammanhang behandlas.

På grund af hvad i ärendet upplysts och då beviljande af den föreslagna pensionen åt kamreraren Grahl skulle medföra besparing åt statsverket, får utskottet, som icke heller mot Kongl. Maj:ts förevarande framställningar i öfrigt haft någon erinran att göra, hemställa:

a) att åt kamreraren vid indragna kronoarbetsstationen å Tjurkö Theodor Grahl må å allmänna indragningsstaten uppföras en årlig pension af 1,200 kronor, att under hans återstående lifstid utgå från och med månaden näst efter den, i hvilken afsked ur fångvårdens tjenst varder honom beviljadt; samt

b) att bestämda anslaget till fångars vård och underhåll må minskas *dels* med belopp motsvarande de å detta anslag nu anvisade löneförmåner till direktör, predikant och bevakningsbefälhafvare vid förra kronoarbetsstationen å Tjurkö samt till bevakningsbefälhafvare vid förra kronoarbetsstationen å Borghamn, tillhopa 9,200 kronor, *dels och*, under vilkor af bifall till mom. a), med 1,500 kronor, motsvarande å detta anslag anvisade löneförmåner till kamreraren vid förra kronoarbetsstationen å Tjurkö.

Vid bifall till hvad utskottet i denna punkt föreslagit kommer bestämda anslaget till fångars vård och underhåll, nu 511,600 kronor, att minskas med tillhopa 10,700 kronor, eller alltså till 500,900 kronor.

Angående rätt till semester för vissa tjenstemän vid rikets fängelser samt minskning i förslagsanslaget till fångars vård och underhåll. [8 och 9.]

4:o. Kongl. Maj:t har vidare föreslagit Riksdagen att medgifva, *dels* att semester under en månad å tid, som fångvårdsstyrelsen funne lämplig, samt med bibehållande af i stat uppförd aflöning utan afkortning finge årligen åtnjutas af en hvar å stat uppförd konstituerad direktör, kamrerare och bevakningsbefälhafvare vid de centrala fångvårdsanstalterna samt predikant vid samma anstalter med undantag af predikanten vid centralfängelset i Göteborg äfvensom efter fångvårdsstyrelsens pröfning beviljas å stat uppförde konstituerade föreståndare vid fängelserna inom Stockholms öfverståthållaredöme och länen till ett antal af 12 för hvarje år, under vilkor: att semester icke finge åtnjutas af tjensteman, som qvarstode i tjensten, sedan han uppfylt vilkoren för pensions erhållande; att tjensteman, som begagnade

sig af semester, skulle, om han innehade tjenstebostad, inom denna upplåta boningsrum till vikarien under den tid ledigheten varade; och att bevakningsbefälhafvare vid central fångvårdsanstalt, som ville komma i åtnjutande af semester, ålåge att utan förhöjning i aflöningen vikariera för direktören vid samma anstalt under den tid, denne åtnjöte dylik ledighet;

dels och att den kostnad, som för statsverket uppkomme genom den tjenstemän vid fångvården sålunda förunnade förmån, måtte utgå af förslagsanslaget till fångars vård och underhåll.

Derjemte har Kongl. Maj:t föreslagit Riksdagen att minska nämnda anslag med 55,300 kronor.

Genom den i nästföregående punkt omförmälda indragning af kronoarbetsstationerna å Tjurkö och vid Borghamn hade af fångvårdsstyrelsen beräknats uppkomma en besparing å 75,000 kronor, deraf 10,700 kronor å bestämda anslaget till fångars vård och underhåll samt återstoden 64,300 kronor å förslagsanslaget till fångars vård och underhåll.

Fångvårdsstyrelsen hade emellertid, enligt hvad departementschefen erinrat, gjort framställning om, att en del af sistnämnda belopp måtte få användas för att i viss omfattning bereda tjenstemännen vid rikets fängelser förmånen af semester utan minskning af inkomster under ledigheten; och hade fångvårdsstyrelsen i detta ämne anfört hufvudsakligen följande:

För att fångvården skulle rätt handhafvas, så att icke blott expeditionsgöromål och andra löpande bestyr punktligt uträttades samt säkerhet och ordning behörigen öfvervakades, utan äfven åt den uppfostrande verksamhet, som kräfdes för fångarnes förbättring, egnades den omsorg, som vore oskiljaktig från en verklig fångvård, fordrades i synnerhet vid de större fångvårdsanstalterna af tjenstemännen ett ihärdigt arbete och ständig vaksamhet samt att de med oaflåtlig uppmärksamhet följde fångarne. Derför borde understundom någon hvila från tjensten nämnde tjenstemän förunnas, såvida man annars ville påräkna, att de skulle kunna bibehålla tillräckliga krafter för sina pligters fyllande och vaket intresse för det magtpåliggande och ofta nedstämmande arbetet till fångarnes upprättande. Men, såsom nu vore ordnadt, funnes, om man frånsåge tillfällig ledighet, icke någon utväg att bereda fängelsetjensteman någon verklig ledighet från tjensten på annat sätt än att han, derest ledigheten lemnades på grund af styrkt sjukdom, till vikarien afstode tjenstgöringspenningarna samt i andra fall sjelf bestrede hela kostnaden för tjenstens uppehållande. Följden häraf vore, att fängelsetjenstemannen, hellre än att af sina knappa inkomster vidkännas uppoffringar för nämnda ändamål, ofta öfver höfvan ansträngde sig för att kunna utan afbrott tjenstgöra, samt till och med

vid fall af sjuklighet, som kunde häfvas genom någon tids hvila, icke skaffade sig ledighet.

Då det vore uppenbart, att fångvården häraf blefve lidande, hade det länge varit styrelsens önskan, att semesterledighet utan förlust af inkomst måtte kunna beredas de mest ansträngde tjenstemännen vid fångvårdsanstalterna, men då sådant icke kunde ske utan kostnad för kronan, hade styrelsen derom icke velat göra framställning, förrän styrelsen på samma gång kunde, såsom nu vore förhållandet, påvisa besparing i andra afseenden.

Bland de fångvårdstjenstemän, hvilka i följd af den ansträngande beskaffenheten af deras göromål vore i behof af dylik ledighet, ville styrelsen i främsta rummet nämna direktörerna samt predikanterna och bevakningsbefälhafvarne vid de centrala fångvårdsanstalterna, hvilka samtlige, utom i öfrigt med deras tjenster följande bestyr, hade till åliggande att med vaksamhet följa fångarnes sinnesart och inre tillstånd. Derjemte ansåge styrelsen att, ehuru sistberörda åliggande icke i egentlig mening tillkomme kamrerarne vid nämnda anstalter, dessa tjenster i allt fall fordrade så ihållande arbete, att förmånen af semester äfven borde tillerkännas dem, hvarjemte i fråga om desse tjenstemän, hvilka omhänderhade all uppbörd vid ifrågavarande anstalter, det vore önskvärdt att genom insättande i deras ställe tid efter annan af andra personer kontrollera den ordning och redlighet, som egnades åt uppbörden och redovisningen deraf.

Hvad anginge öfriga fängelser, hvarest föreståndarne hade att förutom andra åligganden, som vid de centrala fångvårdsanstalterna vore fördelade på direktör och bevakningsbefälhafvare, äfven ombesörja anskaffande af arbete åt fångarne och deröfver föra redovisning, så vore vid dessa fängelser föreståndarnes göromål flerestädes, i synnerhet der större omsättning af fångarne egde rum samt der bötes- och ransakningsfångar förekommo i större mängd, så mödosamma, att tillfälle till semester jemväl åt dem borde beredas. Härvid ansåge sig styrelsen böra fästa uppmärksamheten dels derå, att i följd af de mildrade straffbestämmelser, som genom lagen den 20 juni 1890 blifvit i fråga om vissa brott meddelade, en stor del personer, som enligt föregående lagstadganden skulle dömts till straffarbete öfver två år och förty försändts till centrala straffanstalter, numera dömdes till straff om två år och derunder och i följd deraf förvarades inom länens fängelser; dels ock derå att, sedan cellstraffet genom lagen den 29 juli 1892 erhållit utsträckt tillämpning, styrelsen funnit sig föranlåten att förordna om försändande af qvinnor, som dömts till straffarbete på lifstid eller på viss tid öfver två år, till vissa länsfängelser för undergående derstädes af enrumsstraffet. Styrelsen ansåge det ock blifva

nödvändigt att, för att bereda de i cellfängelserna på längre tid intagna fångar mera jemn vård och systematiskt ordnadt arbete, sammanföra dylika fångar på vissa större länsfängelser, som för ändamålet vore väl belägna. Dylik åtgärd hade styrelsen redan i full utsträckning vidtagit med afseende å qvinnor, hvilka skulle hållas i cell utöfver två år, och äfven börjat tillämpa i fråga om andra cellfångar på tid mellan ett och två år. Tydligt vore, att göromålen vid de fängelser, som härtill användes, derigenom i betydlig mån ökades; i följd hvaraf ock styrelsen, som hade för afsigt att, då användningen af länsfängelserna för nu angifna ändamål blifvit ordnad, taga i öfvervägande frågan om derigenom kunde betingas ändrade aflöningsvilkor för vissa cellfängelseföreståndare, nu ville framhålla behöfligheten deraf, att medgifvandet af semester utsträcktes derhän, att tillräckligt antal af dessa tjenstemän kunde komma i åtnjutande af nämnda förmån.

Då emellertid de förhållanden, på grund af hvilka ett fängelse borde användas för nyss angifna ändamål, kunde undergå ändring, och då föreståndare äfven vid andra än de större fängelserna understundom kunde vara i verkligt behof af semester, hade styrelsen icke ansett lämpligt att, hvad anginge fängelser af ifrågavarande slag, förmånen af semester blefve uteslutande fästad vid vissa af dessa, utan ville styrelsen föreslå, att den bemyndigades efter pröfning årligen utdela 12 semestrar, hvardera å en månad, åt lika många föreståndare vid ifrågavarande fängelser i Stockholms öfverståthållaredöme och rikets 24 län, men att af förutnämnde tjenstemän vid de centrala fångvårdsanstalterna, med undantag af predikanten vid centralfängelset i Göteborg, hvilkens anställning ännu vore af den natur, att någon semester icke borde honom tillerkännas, i öfrigt en hvar årligen skulle ega att komma i åtnjutande af semester.

Enligt kongl. bref den 2 juli 1875 egde fångvårdens å ordinarie stat uppförde embets- och tjenstemän vid afskedstagandet undfå pension å allmänna indragningsstaten efter i sådant hänseende för civile tjenstemän i allmänhet gällande grunder. Men då dervid icke vore stadgad någon skyldighet att efter uppnådd pensionsålder afgå från tjensten, saknades icke exempel derå, att fångvårdstjenstemän vid dylik hög ålder, utan att ega i behåll tillräckliga krafter för tjenstens skötande, underlåtit att taga afsked. För att emellertid icke sådant förfarande skulle gynnas genom rättighet att dervid erhålla semester samt då i allt fall semester icke syntes böra tillkomma tjenstemän, hvilka såsom berättigade till pension kunde med bibehållande af derför stadgad lön afträda från tjensten, borde föreskrift meddelas mot semesters åtnjutande af pensionsberättigad fängelsetjensteman. Vidare borde till nedbringande i någon mån af semesterkostnaderna bevakningsbefälhafvare vid central fångvårdsanstalt, vara skyldig

att utan förhöjning i aflöningen vikariera för direktören vid samma anstalt under den tid denne njöte semester. Deremot ansåge styrelsen lämpliga vikarier å de öfriga tjensterna icke kunna erhållas under semestrarne mot lägre arfvode än som enligt gällande grunder, bestämda genom kongl. brefven den 29 april 1843, den 16 februari 1864 och den 7 februari 1890, i andra fall utginge till vikarier för tjenstemän vid fångvårdsanstalterna. Slutligen borde såsom ytterligare vilkor rörande semestrarne stadgas, att fångvårdsstyrelsen skulle ega bestämma den tid af året, hvarunder semester finge åtnjutas, äfvensom att befattningshafvande, som innehade tjenstebostad, skulle vara skyldig att deri under honom tilldelad semester upplåta bostadsrum åt vikarien.

Enligt sålunda föreslagna grunder skulle semesterarfvodena komma att vid de centrala fångvårdsanstalterna utgå för direktörernas semester med lägst 116 kronor 67 öre och högst 208 kronor 33 öre och med enahanda belopp för bevakningsbefälhafvarnes semester samt med belopp vexlande från 150 kronor till 191 kronor 67 öre för kamrerarnes och från 158 kronor 33 öre till 216 kronor 66 öre för predikanternas semester samt, hvad länens fängelser anginge, med belopp från 200 kronor till 229 kronor 17 öre för semester åt direktörerna vid de stora länsfängelserna i Göteborg, Malmö och Linköping samt i öfrigt med belopp om 175 kronor eller derunder för semester åt föreståndare vid annat fängelse. Med frånräknande af de semestrar, som tills vidare kunde komma att utgå vid centralfängelset å Norrmalm, om hvars snara indragning fångvårdsstyrelsen ämnade inom kort inkomma med underdånig framställning, skulle, enligt hos styrelsen gjord beräkning, hela kostnaden för de föreslagna semestrarne, utom reseersättningar till vikarierna enligt gällande resereglemente, komma att uppgå till högst 7,416 kronor 66 öre om året; och ansåge styrelsen denna kostnad liksom kostnaden för reseersättningarna, hvilka båda kostnader beräknades uppgå till sammanlagdt 9,000 kronor, böra bestridas af förslagsanslaget till fångars vård och underhåll.

Styrelsen hade slutligen erinrat, att, hvad anginge andra tjenstemannastater, ledighet från tjensten utan förlust af inkomst vore enligt aflöningsreglementet för embets- och tjenstemän samt betjente vid statens jernvägstrafik den 23 oktober 1874 i så måtto tillerkänd tjenstemännen vid jernvägstrafiken, att desse egde att för egna angelägenheters skötande åtnjuta tjenstledighet under ett och samma år intill 15 dagar i sammanhang eller sammanräknadt 30 dagar vid olika tillfällen utan att dervid behöfva vidkännas indragning af den del af arfvodet, som utginge under benämningen tjenstgöringspenningar; att semesterledighet vore medgifven

bland andra tulltjenstemännen vid lokalförvaltningen i rikets stapelstäder enligt kongl. bref den 26 mars 1881 äfvensom biträdande läkare och underläkare vid rikets hospital och asyler för sinnessjuka enligt beslut vid 1891 års riksdag samt tjenstemän tillhörande poststaten enligt beslut vid 1894 års riksdag.

Departementchefen ansåge sig med skäl kunna biträda hvad fångvårdsstyrelsen sålunda anfört i fråga om önskvärdheten af att åt tjenstemännen vid de centrala fångvårdsanstalterna beredes förmånen af årlig semester och åt tjenstemännen vid andra fängelser möjlighet att, efter fångvårdsstyrelsens pröfning, komma i åtnjutande af liknande ledighet, allra helst arbetet tvifvelsutan för flertalet af desse tjenstemän vore så träget och ansträngande, att billigheten bjöde att medgifva dem någon hvila från detsamma utan minskning i löneförmånerna.

Då för ifrågavarande tjensteinnehafvare hinder ej torde möta att med afstående af en ringa del af aflöningen erhålla tjenstledighet, får utskottet, som befarar, att ett bifall till denna framställning skulle kunna föranleda likartade anspråk från andra områden af statsförvaltningen, samt dessutom ej finner tiden lämplig för att vidtaga några förändringar i reglerade aflöningsförhållanden, vare sig dessa förändringar komma att på dem inverka direkt eller indirekt, hemställa,

a) att Kongl. Maj:ts förevarande framställning angående beredande af semesterförmån åt vissa tjensteinnehafvare vid fångvården ej må vinna Riksdagens bifall.

Vid bifall härtill får utskottet hemställa,

b) att Riksdagen må minska förslagsanslaget till fångars vård och underhåll, nu 1,114,100 kronor, med 64,300 kronor till 1,049,800 kronor.

Angående en inom Andra Kammaren väckt motion.

5:o. Uti en inom Andra Kammaren väckt motion (n:o 86) har herr *A. Hedin* föreslagit,

att Riksdagen måtte besluta upphäfvande af det i nu gällande löneregleringsbestämmelser medgifna undantag från förbudet att på en hand förena flere tjenster, så att förbudet, om det funnes ej kunna göras gällande mot nuvarande tjensteinnehafvare, åtminstone blefve gällande med hänsyn till dem, som utnämndes eller förordnades, efter det sådan bestämmelse blifvit utfärdad; samt

att Riksdagen, med samma förbehåll för de fall, der förbudet funnes ej kunna utsträckas till nuvarande innehafvare af statstjenster, måtte besluta det tillägg till nuvarande löneregleringsbestämmelser, att embets- och tjenstemän ej finge bekläda befattningar vid bolag eller andra föreningar eller inrättningar med ekonomiskt ändamål.

Öfver berörda motion kommer utskottet att framdeles afgifva utlåtande; hvilket utskottet skolat redan i utlåtandet angående regleringen af utgifterna under denna hufvudtitel för Riksdagen

anmäla.

Öfriga ordinarie anslag.

6:o. I afseende å öfriga ordinarie anslag under denna hufvudtitel har Kongl. Maj:t icke föreslagit annan förändring än att till jemnande af hufvudtitelns slutsumma anslaget till skrifmaterialier och expenser, ved m. m., nu 64,212 kronor, måtte ökas med 25 kronor; och får utskottet hemställa, *Angående öfriga ordinarie anslag.* [10.]

att samtliga de ordinarie anslagen under denna hufvudtitel, i hvilka förändring här ofvan icke blifvit ifrågasatt, må i 1896 års riksstat upptagas till oförändrade belopp, dock att anslaget till skrifmaterialier och expenser, ved m. m. må få till beloppet jemkas i den mån, som det för jemnande af hufvudtitelns slutsumma kan finnas erforderligt.

Extra anslag.

7:o. Under tillstyrkan af bifall till Kongl. Maj:ts derom gjorda framställning hemställer utskottet, *Angående anslag till lagbyrån.* [11.]

att Riksdagen må, *för fortsatt uppehållande af lagbyråns verksamhet*, på extra stat för år 1896 anvisa 25,000 kronor.

8:o. Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att, *till arfvoden åt krigshofrättens ordförande och militäre ledamöter*, på extra stat för år 1896 anvisa 3,250 kronor. *Angående arfvoden åt krigshofrättens ordförande och militäre ledamöter.* [12.]

Af statsrådsprotokollet (sid. 19) inhemtas, att departementschefen vid anmälan inför Kongl. Maj:t den 9 november 1894 af frågan om förordnande

af ordförande och militäre ledamöter i krigshofrätten, hvilket förordnande, jemlikt 11 § i kongl. förordningen om krigsdomstolar och rättegången derstädes den 11 juni 1868, borde afse tre år, räknade från början af innevarande år, anfört, att, sedan Kongl. Maj:t i proposition till 1894 års riksdag föreslagit Riksdagen att för år 1895 under andra hufvudtiteln å extra stat anvisa till arfvoden åt krigshofrättens ordförande och militäre ledamöter ett belopp af 3,250 kronor, denna framställning icke blifvit af Riksdagen bifallen; att således några medel till dylika arfvoden icke funnes i 1895 års riksstat uppförda; att emellertid uppenbart vore, att personer, lämplige att bekläda ifrågavarande domarebefattningar, icke kunde påräknas vara villiga att åtaga sig det dermed förenade arbete utan att skälig ersättning derför dem bereddes; att å andra hufvudtiteln intet anslag kunde till sådan ersättning disponeras utom anslaget till extra utgifter, men att detta anslag, i sin helhet utgörande 4,500 kronor, vore för andra ändamål erforderligt; att deremot de å fjerde och femte hufvudtitlarne uppförda anslag till extra utgifter ansågos kunna för år 1895 lemna tillgång till arfvoden åt krigshofrättens ordförande och militäre ledamöter, samt att dessa arfvoden syntes böra bestämmas till de belopp, som i Kongl. Maj:ts ofvanberörda proposition beräknats eller 1,000 kronor till ordföranden och 750 kronor till en hvar af ledamöterna.

Vid sådant förhållande och med tillkännagifvande att departementschefen ämnade vid anmälan af de frågor, som rörde andra hufvudtitelns stat, göra framställning om att Kongl. Maj:t måtte föreslå 1895 års Riksdag att i riksstaten för år 1896 uppföra de för fortsatt utbetalning af dylika arfvoden erforderliga medel, hade departementschefen hemstält, att Kongl. Maj:t måtte bestämma, att under år 1895 krigshofrättens ordförande och militäre ledamöter egde åtnjuta arfvoden till belopp af, ordföranden 1,000 kronor och en hvar af de tre ledamöterna 750 kronor.

Sedan cheferna för landtförsvars- och sjöförsvarsdepartementen instämt i hvad departementschefen sålunda anfört och förklarat sig vilja hos Kongl. Maj:t göra hemställan om anvisande för år 1895 å fjerde och femte hufvudtitlarnes anslag till extra utgifter af de för utbetalning af ofvan omförmälta arfvoden erforderliga medel, hade Kongl. Maj:t bifallit hvad departementschefen i berörda hänseende tillstyrkt.

Under hänvisning till hvad sålunda i denna fråga tillförene inför Kongl. Maj:t förekommit, och då fjerde och femte hufvudtitlarnes anslag till extra utgifter icke kunde beräknas för framtiden lemna tillgång till bestridande af ifrågavarande för upprätthållande af krigshofrättens verksamhet oundgängligen nödiga arfvoden eller ens böra för dylikt ändamål fortfarande tagas i anspråk, hade departementschefen hemstält, att fram-

ställning till Riksdagen måtte göras om anvisande på extra stat för år 1896 af det för ändamålet erforderliga beloppet, 3,250 kronor.

Ehuruväl det af Kongl. Maj:t för ändamålet äskade anslag har synts utskottet högre än som nödvändigt torde vara erforderligt, har utskottet emellertid velat tillstyrka, att beloppet denna gång af Riksdagen beviljas, dock att Riksdagen vid anmälan af sitt beslut i ämnet anhåller, det Kongl. Maj:t måtte vidtaga fullständig utredning, huruvida icke bestridande af ifrågavarande, föga omfattande göromål kunde ske medelst dagaflöning eller på annat sätt, som medförde mindre kostnad för statsverket, och derom till Riksdagen afgifva förslag.

Under uttalande häraf hemställer utskottet,

att Riksdagen må, till arfvoden åt krigshofrättens ordförande och militäre ledamöter, på extra stat för år 1896 anvisa 3,250 kronor.

Angående boställsbyggnad vid tvångsarbetsanstalten å Svartsjö. [13.]

9:o. Kongl. Maj:t har slutligen föreslagit Riksdagen att, *för uppförande vid tvångsarbetsanstalten å Svartsjö af en bostadsbyggnad för anstaltens bevakningsbefälhafvare och läkare*, på extra stat för år 1896 anvisa 30,000 kronor.

Enligt hvad inhemtas af statsrådsprotokollet (sid. 20—23) hade fångvårdsstyrelsen i skrifvelse den 28 sistlidne september hos Kongl. Maj:t gjort framställning angående behofvet af en boställsbyggnad för bevakningsbefälhafvaren och läkaren vid tvångsarbetsanstalten å Svartsjö.

Dervid hade styrelsen till en början redogjort för användningen af det anslag å 200,000 kronor, som af 1888 års Riksdag beviljades för anstaltens upprättande. För detta anslag hade i den gamla slottsbyggnaden inredts 337 nattceller, uppförts 6 nya byggnader af tegel, i äldre byggnader inredts bostäder åt anstaltens predikant, kamrerare, bevakningsbefälhafvare jemte andre af bevakningspersonalen, vidare anskaffats ångmaskin med ledningar för ekonomiändamål, byggts uthus och plankomhägnader samt utförts dränerings- och planeringsarbeten med mera.

I betraktande särskildt af det stora antalet nya tegelbyggnader vid anstalten och de icke obetydliga kostnader för dylika byggnader hade den största hushållning måst iakttagas för att få det af Riksdagen beviljade anslaget att räcka till för samtliga berörda, för anstalten oundgängligen nödiga arbeten. Det antal bostäder för gifte vaktbetjente, som vid anstalten anordnats, hade i följd häraf icke kunnat göras så stort, att det under alla förhållanden vore tillräckligt. Vid anstalten hade hittills varit anstälde, utom 4 underofficerare, 18 vaktkonstaplar, bland hvilka så många gifte, att samtliga de för sådane afsedde bostäderna redan länge varit tagna i

anspråk. Emellertid hade vaktkonstapelsstyrkan befunnits för knapp för anstalten, der en stor del arbeten förekomme utom anstaltens inhägnade område; och det vore förty nödigt att, sedan centralfängelset i Karlskrona förändrats till tvångsarbetsanstalt och det visat sig, att vaktkonstapelsantalet derstädes kunde i någon mån minskas, derifrån öfverflytta sex å stat uppförde vaktkonstapelslöner till tvångsarbetsanstalten å Svartsjö, hvarigenom antalet konstaplar vid denna senare anstalt komme att uppgå till 24. Då det icke vore möjligt för vaktkonstaplarne å Svartsjö att få hyra bostäder på ett med tjenstgöringen förenligt afstånd från anstalten, så hade hittills vid valet af vaktkonstaplar företräde måst lemnas åt ogifte; och blefve det vid omförmälta ökning af vaktkonstapelsstyrkan derstädes nödigt så ordna, att de gifte bland de vaktkonstaplar vid anstalten i Karlskrona, som kunde der undvaras, förflyttades till sådan fångvårdsanstalt, der tillfälle funnes att hyra bostad, och att åter derifrån uttoges ogifte vaktkonstaplar för tvångsarbetsanstalten å Svartsjö. Dervid komme åt 4 sålunda från Karlskrona förflyttade gifte konstaplar att lemnas hyresersättning jemlikt kongl. brefvet den 30 maj 1890 med 150 kronor till hvarje eller tillhopa 600 kronor årligen, hvilken utgift varit statsverket besparad, om bostäder funnits vid tvångsarbetsanstalten å Svartsjö. Äfvenså blefve det, i fall icke ökadt antal bostäder åt gifte vaktbetjente kunde vid Svartsjö beredas, framdeles nödigt att åt vaktbetjente derstädes, som inginge äktenskap, bevilja transport till annan fångvårdsanstalt, der tillfälle funnes att hyra bostad. Det kunde dock icke vara annat än skadligt för tvångsarbetsanstalten å Svartsjö, som endast hade att disponera 11 lägenheter för gifte konstaplar, att större antalet af dess vaktbetjente måste i brist på bostäder lefva ogifte, och samma brist komme äfven att utgöra ett hinder för anstalten icke blott att fritt välja för densamma passande konstaplar utan äfven understundom att der bibehålla dugliga sådana. Det hade derför synts styrelsen vara en angelägenhet af synnerlig vigt, att någon anordning vidtoges för att der bereda större antal bostadslägenheter för gifte vaktkonstaplar.

I sammanhang med berörda bostadsfråga förekomme emellertid äfven en annan dylik. I skrifvelse den 7 april 1891 hade styrelsen rörande sjukvården vid Svartsjö meddelat, att aftal visserligen kunde träffas med den närmast anstalten, vid Drottningholm, på ett afstånd af 1,9 mil boende läkaren att en à två gånger i veckan besöka anstalten och att dessutom, när helst hans närvaro i följd af sjukdomsfall erfordrades, på kallelse der infinna sig, men derjemte på samma gång erinrat, hurusom erfarenheten vid kronoarbetsstationen å Tjurkö visat, att en anstalt af ifrågavarande slag icke kunde vara betjent med dylik anordning. Vid nämnda station,

der läkarevården utöfvades på ofvan angifna sätt af en i Karlskrona bosatt läkare, hvilken för inställelse vid stationen hade att tillryggalägga närmare en timmes ångbåtsfärd, hade nemligen det oskicket inrotat sig, att kronoarbetskarlarne sökte genom föregifna sjukdomsfall sjelfsvåldigt undandraga sig att arbeta. Då emellertid läkarens inställelse vid hvarje sådant fall icke skäligen kunde fordras och jemväl mången gång af mellankommande hinder omöjliggjordes, hade det ofta måst blifva beroende på stationsbefälet att bedöma, huruvida uppgifvet sjukdomsfall borde medföra befrielse från arbete. Deraf åter hade följden blifvit, att såväl de misstag, hvilka dervid af bristande insigt kunde begås, som öfver hufvud hvarje vägran af arbetsbefrielse alstrat ovilja och bitterhet mot befälet samt föranledt allvarsamma oordningar. Styrelsen hade derför — med åberopande dels deraf, att Kongl. Maj:t, i anledning af hvad sålunda vid stationen Tjurkö förekommit, medgifvit, att till läkare, som der bosatte sig, och åt hvilken bostad af arbetsentreprenören bestodes, finge af fångvården utbetalas ett årligt arfvode af 2,000 kronor, och dels deraf att i allt fall den utgift, som anstalten å Svartsjö skulle hafva att vidkännas för sjukvårdens bestridande genom en på längre afstånd derifrån boende läkare, säkerligen skulle komma att, med inräkning af resekostnaderna, öfverstiga 1,500 kronor om året — uttalat sig för önskvärdheten deraf, att jemväl vid anstalten å Svartsjö läkare måtte finnas att på platsen dagligen tillgå. För vinnande af detta mål hade styrelsen föreslagit arfvode åt läkaren vid anstalten samt, enär bostad icke kunde åt honom anordnas, ett årligt hyresbidrag af 300 kronor; och hade detta förslag af Kongl. Maj:t bifallits enligt bref den 15 maj 1891.

Någon egentlig svårighet för läkaren vid Svartsjö att erhålla boningsrum hade hittills icke mött, enär såväl de personer, hvilka varit förordnade å denna befattning, som jemväl bevakningsbefälhafvaren, åt hvilken tjenstebostad anvisats, varit ogifte, och således en del af nämnda bostad kunnat upplåtas åt läkaren. Men då i allt fall ett sådant förhållande vore tillfälligt och någon säkerhet icke funnes derför, att i anstaltens närhet passande bostad vid behof stode att hyra ens för ogift läkare, samt ännu mindre någon passande bostad kunde der påräknas för läkare med familj, vore det påtagligt, att saknaden af tjenstebostad för läkaren skulle medföra svårighet att för denna befattning förvärfva och bibehålla duglig person, liksom äfven att anstalten kunde blifva lidande genom att få sin läkare boende på större afstånd från anstalten, än som med dennas intresse vore förenligt; i hvilket afseende styrelsen meddelat, att, såvida icke ändring i nu påvisade förhållande kunde vinnas, anstalten icke kunde påräkna att få behålla sin nuvarande läkare, enär han, såsom nyligen gift, vore i behof af ökadt bostadsutrymme.

I fråga om sättet för afhjelpandet af nu omförmälta olägenheter, hade styrelsens arkitekt, efter besök på platsen, förklarat, att den enda af byggnaderna, som det kunde ifrågakomma att påbygga för nu nämnda ändamål, icke i följd af grundens beskaffenhet lämpade sig för en dylik åtgärd. Deremot läte sig samma byggnad, hvilken, ehuru dertill icke passande, anvisats till bostad åt bevakningsbefälhafvaren, genom någon ändring af rummen för en beräknad kostnad af 1,200 kronor, lämpligen anordnas till bostäder för 4 vaktkonstapelsfamiljer. I anledning häraf och då vid en blifvande nybyggnad det skulle varda både dyrare och mindre lämpligt att sammanföra läkarebostad och vaktkonstapelsbostäder i samma byggnad, hade styrelsen, i likhet med hvad arkitekten föreslagit, ansett, att den föreliggande frågan bäst kunde lösas på det sätt, att den nuvarande bevakningsbefälhafvarebyggnaden användes till bostäder åt vaktkonstaplar och en ny byggnad uppfördes åt läkaren och bevakningsbefälhafvaren vid anstalten. Kostnaden för en dylik byggnad, af trä i två våningar och inredd med kök, sal och derjemte ett rum för hvardera tjenstemannen i nedra våningen och sofrum med skilda uppgångar för begges familjer i den öfra våningen, skulle enligt uppgjord förslagsberäkning uppgå till 30,000 kronor, hvilken summa med endast något mer än 4,000 kronor öfverstege det kapital, som, efter en räntefot af 3 1/2 procent, skulle erfordras för bestridande af de kostnader, tillsammans 900 kronor, som fångvården nu måste vidkännes för hyresersättning åt läkaren och åt 4 gifte vaktkonstaplar, hvilka, såsom ofvan vore nämndt, i brist af erforderliga bostäder vid Svartsjö, måste anställas vid annan fångvårdsanstalt.

På grund af hvad sålunda anförts och med förmälan att styrelsen beträffande den nuvarande bevakningsbefälhafvarebyggnadens inredning till bostäder för vaktkonstaplar ämnade göra särskild framställning om anvisande i enlighet med 1890 års Riksdags medgifvande af dertill erforderligt belopp af de besparingar, som under sistlidet eller innevarande år komme att uppstå å förslagsanslaget till fångars vård och underhåll, hade styrelsen hemstält, att till Riksdagen måtte göras framställning om anslag till uppförande af en boställsbyggnad åt läkaren och bevakningsbefälhafvaren vid Svartsjö.

Den af fångvårdsstyrelsen sålunda gjorda framställning har departementschefen, med hänsyn till de skäl styrelsen till stöd för densamma anfört, ansett sig böra biträda.

Kongl. Maj:ts förevarande framställning har utskottet icke funnit sig kunna oförändrad tillstyrka. Då någon större sjuklighet, såvidt för utskottet är bekant, icke visat sig vara vid tvångsarbetsanstalten å Svartsjö rådande, har det icke synts utskottet nödvändigt att anställa särskild

der bosatt läkare, helst inom ett afstånd af 1,9 mil från anstalten läkare finnes att tillgå. Den hufvudsakliga anledningen till anställande af en särskild, vid anstalten boende läkare har i statsrådsprotokollet uppgifvits vara, att läkaren skulle vid af arbetsfångarne falskligen föregifna sjukdomsfall medverka till upprätthållande af disciplinen inom anstalten. Skulle med hänsyn härtill särskild läkare för anstalten framdeles visa sig nödvändig, synes hinder ej böra möta att besätta läkarebefattningen, som icke torde kunna anses vara annat än en öfvergångsplats, med en yngre läkare, för hvilken bostad synes kunna utan särskildt anslag anordnas inom vid anstalten befintliga byggnader.

Vid sådant förhållande och då för bevakningsbefälhafvaren redan finnes bostad vid anstalten inredd, är uppförande af den föreslagna, enligt utskottets åsigt alltför kostsamma nybyggnaden obehöflig. För de fyra gifta vaktkonstaplar, åt hvilka enligt Kongl. Maj:ts förslag bostad skulle inredas i bevakningsbefälhafvarens nuvarande boställsrum, synes en ny byggnad kunna i stället för långt billigare pris och för högst omkring en tredjedel af det nu föreslagna kostnadsbeloppet kunna uppföras, helst om dervid tvångsarbetsfångarnes arbetskraft användes i större utsträckning än som vid uppförande af den utaf Kongl. Maj:t nu föreslagna nybyggnaden blifvit beräknad. Vid det förhållande att 1890 års Riksdag medgifvit, att, om och i den mån besparingar uppstode å förslagsanslaget till fångars vård och underhåll, å samma förslagsanslag finge utanordnas medel till anskaffande af de ytterligare bostadslägenheter, som för den vid fångvårdsinrättningarna anstälda bevakningspersonal pröfvades nödiga och kunna i kronans redan befintliga hus och utan ny byggnad beredas, anser sig utskottet böra tillstyrka, att i detta särskilda fall för beredande af bostad åt ifrågavarande fyra vaktkonstaplar besparingar å detta anslag må användas, äfven om sådant ej kan ske utan uppförande af ny byggnad.

Utskottet hemställer derför,

> att Kongl. Maj:ts förevarande framställning må på det sätt bifallas, att Riksdagen medgifver att af besparingar, som må uppkomma å förslagsanslaget till fångars vård och underhåll, må i detta särskilda fall utanordnas det belopp, som kan befinnas nödigt för uppförande af en ny byggnad åt fyra gifta vaktkonstaplar vid Svartsjö tvångsarbetsanstalt, dock högst 10,000 kronor.

Stockholm den 8 februari 1895.

På statsutskottets vägnar:

GUSTAF SPARRE.

Reservation:

vid *punkt 8* (ang. arfvoden åt krigshofrättens ordförande och militäre ledamöter):

af herrar *G. Sparre* och *H. P. P. Tamm* mot en del af utskottets motivering.

Hr *S. von Friesen* har begärt få antecknadt, att han icke deltagit i förestående hufvudtitels behandling inom utskottet.

BILAGOR.

Bil.

Tabell öfver ordinarie anslagen under

1895 års riksstat anslår: Anvisning i kontant. Kronor.	ö.	
		Justitie-
17,000	—	Departementschefen
35,800	—	Departementets afdelning af Kongl. Maj:ts kansli
6,000	—	Departementschefens ombud för tillsyn öfver skrifters allmängörande, *förslagsanslag*
162,700	—	Högsta domstolen
18,800	—	Justitiekanslersexpeditionen
134,000	—	Nedre justitierevisionen
626,354	—	Svea hofrätt med derunder lydande justitiestat.* Nuvarande belopp
		Minskas genom upphörande af den nämndemännen inom vissa delar af Kopparbergs län
514,521	—	Göta hofrätt med derunder lydande justitiestat.* Nuvarande belopp
		Minskas genom upphörande af den nämndemännen i Bohuslän tillkommande lön af
208,713	—	Hofrätten öfver Skåne och Blekinge med derunder lydande justitiestat
11,100	—	Krigshofrätten
55,000	—	Ålderstillägg, *förslagsanslag*
1,780,200	—	Fångvården:
		Fångvårdsstyrelsen
		Fångars vård och underhåll:
		Bestämdt anslag. Nuvarande belopp
		Minskas dels med lönebeloppen till direktör, predikant och bevakningsbefälhaf-
		till bevakningsbefälhafvaren vid förra kronoarbetsstationen å Borghamn
		dels med aflöningen för kamereraren vid förra kronoarbetsstationen å
		Förslagsanslag. Nuvarande belopp
		Minskas med
		Ålderstillägg för en del vid fångvårdsstyrelsen och fångvården anstälde embets- och
		Vård och underhåll af läns- och kronohäkten, *reservationsanslag*
84,000	—	Ersättning åt personer, menigheter och allmänna inrättningar för dem genom nya
12,000	—	Medikolegala besigtningar, *förslagsanslag*
18,000	—	Rese- och traktamentspenningar, *förslagsanslag*
135,000	—	Ersättning åt domare, vittnen och parter, *förslagsanslag*
64,212	—	Skrifmaterialier och expenser, ved m. m., *förslagsanslag.* Nuvarande belopp
		Ökas för jemnande af hufvudtitelns slutsumma med
4,500	—	Extra utgifter, *reservationsanslag*
S:a 3,887,900	—	

* Öfver ifrågasatt ytterligare ändring i detta anslags belopp kommer utskottet att framdeles afgifva utlåtande.

Litt. A.

riksstatens Andra hufvudtitel.

departementet.

						Förslag till blifvande riksstat: Anvisning i kontant. Kronor.	ö.
						17,000	—
						35,800	—
						6,000	—
						162,700	—
						18,800	—
						134,000	—
					626,354: —		
tillkommande ersättning för extra grufvedrängshjelpen och för indragna räntor					167: —	626,187	—
					514,521: —		
kronan					208: —	514,313	—
						208,713	—
						11,100	—
						55,000	—
					59,500: —		
		511,600: —					
vare vid förra kronoarbetsstationen å Tjurkö samt							
	9,200: —						
Tjurkö	1,500: —	10,700: —	500,900: —				
		1,114,100: —					
		64,300: —	1,049,800: —	1,550,700: —			
tjenstemän, *förslagsanslag*				65,000: —			
				30,000: —		1,705,200	—
trafflagens införande frångångna bötesandelar, *förslagsanslag*						84,000	—
						12,000	—
						18,000	—
						135,000	—
					64,212: —		
					25: —	64,237	—
						4,500	—
					Summa	3,812,550	—

Bil. Litt. B.

Tabell öfver extra ordinarie anslagen under riksstatens Andra hufvudtitel.

	Kronor.	ö.
Justitiedepartementet.		
För fortsatt uppehållande af lagbyråns verksamhet	25,000	—
Till arfvoden åt krigshofrättens ordförande och militäre ledamöter	3,250	—
Summa	28,250	—

Stockholm 1895. **Kungl. Boktryckeriet.** P. A. Norstedt & Söner.